Број 159. У Новом Саду, у петак 16. јула 1904. Година XXXIX.

„Застава" излази сваки дан осим понедељника и дана за свецем.

Цена је за Угарску: на један месец 2 кр. 40 пот., на четврт године 7 круна.
За Црну Гору, Србију, Немачку, Румунију и за све остале стране земље на четврт године 10 круна.

Народним бројевима од нетка цена је: за пола године 2 круне, на целу годину 4 круне.
Поједини бројеви стају 10 потура.
Телефон бр. 131.

ЗАСТАВА

ЛИСТ СРПСКЕ НАРОДНЕ РАДИКАЛНЕ СТРАНКЕ

ИЗДАЊЕ „РАДА" ДЕОНИЧАРСКОГ ДРУШТВА У РУМИ.

За огласе плаћа се по 12 пот. од сваке врсте оваких ситних слова.

Дописи шаљу се уредништву а претплата и огласи администрацији „Заставе".

Уредништво и администрација „Заставе" је у кући г. Јов. Т. Чавића, на пијаци.

Рукописе не враћамо.
Поједини бројеви стају 10 потура.
Телефон бр. 131.

Крунисање краља Петра.

Дан по дан, па ће доћи и дан крунисања краља од Србије, и цела Србија се спрема да прослави то необично славље. Крунисања по мало престају, јер у новим уставним државама, задовољава се народ тим, што владар пред народом — односно његовим представништвом — положи свечану заклетву на устав и законе. Али у државама — на пр. у Русији, Угарској Енглеској — сматра се за дужност владареву да се крунише, да се тиме уједно испуни и то историјско предање, које је некада било од врло велике важности, особито од онога доба, од како се поделиле хришћанске цркве у источну и западну — јер важност круне управо и самог крунисања почиње од онда, откад су папа — римски патријарх — и цариградски патријарх, односно римско-немачки цар и византијски цар признавали владаре а патријарси им слали круне.

И наша српска историја прича нам велику муку, коју је препатила стара српска држава. Немања је ујединио српске земље, ратовао и прогласио се самосталним владарем, али је тек његов син — Стеван Првовенчани — метуо краљевску круну на главу, а да се та круна (и с њом признање независности) задобије, требало је млого муке и борбе: и папа и византијски патријарх тражили су ту своја нека права не само да покажу своју моћ него да тиме уједно — сваки на своју страну — привуку и државу и у њој распростру своју веру. Папа је послао круну, јер је немачки цар Фридрих Барбароса признао за краља већ Немању, али велики Србин и мудри политичар, св. Сава, — он је волео већма примити византијску круну јер му је на тај начин омогућено да поред краљевске круне (државне самосталности) задобије и право на црквену самосталност за стару српску државу. Онда тек почиње прави развој његов: културни и политички, и тиме је ударен темељ будућој слави и величини — темељ царевини под Душаном Силним и пећској патријаршији.

Крунисање, као важан државни чин, обављало се — и обавља — на врло свечан начин. Сви велики достојници у држави — црквени и световни су на окупу и краљ за тај посао има своје нарочито одело, а осим круне има мач, скиптар, државну јабуку и плашт — као знаке краљевског достојанства. Али и оно место где се краљ крунише задржи се и за будућност.

Руски цареви се од искони крунишу у Москви, француски краљеви су се крунисали у Версељу, а стари српски краљеви крунисани су у Жичи. Њих је било седморица, а за свакога су отворана нова врата на цркви. У тој цркви, историјској седмовратој Жичи, крунисаће се ето и краљ Петар — први крунисани српски краљ после Косова.

У старим државама се пазило само, да краљеви „вазали" и поданици буду заступљени, у новије доба, од како су владари међу собом „браћа", гледи се, да и страни владари пошаљу на крунисање бар своје заменике. Највећи сјај око крунисања се развије и највише гостију се сакупи у Москви о крунисању руског цара; мање државе, сиромашније, обављају крунисање скромније. Крунисање српског краља биће скромно, али ће тим понављањем историјског предања и обичаја, некако се освежити успомена на стару славу и величину, а уједно је оправдана и нада, да ће и стране државе бити заступљене: родбина краља Петра — Црна Гора и Италија, кумство — Русија, и најближе суседство. И сјај ће се развити, и ако неће круна бити од жежена злата. Биће кована од скупоценог метала: од топа, којим је Велики Карађорђе ратовао и који је први пукао и огласио устанак и борбу за крст часни и слободу златну, сковаће се краљевска круна унуку великога вожда!

*

Ево је већ прошла година од како је сео на престо у краљевини Србији краљ Петар, на престо земљи, за чију је самосталност дед му млого учинио и где му је и отац кнезовао. Стотинита година се навршила од дана првога устанка а после млого година унутрашњих трзавица, после очајне борбе, наступило је доба уставности, рада и законитости. У целој Србији се осећа да је боље: напредак у просвети и трговини, поштовање и чување закона, ред у земљи — сво то улива наде у бољу будућност.

Ко је пратио путовање краља Петра по народу, пратио његово мудро држање и слободно кретање, пратио његове говоре, обазрив политички рад, долази све више до уверења, да ће Србија устраје ли на овом путу, не само се звати, него и бити у ствари прва држава на Балкану.

Србија, нема сталежа, не распињу је друштвене, сталешке трзавице, верске борбе нема, аграрно питање је давно решено, стран капитал потискује се (а млого је већ и потиснут) из земље домаћим капиталом, у земљи нема народносног питања, а земљом по слободном уставу влада мудар и благ краљ од српске крви и колена.

Цела Србија слави стогодишњицу устанка: слави је и школа и црква и све установе, прославиће је лично и краљ својим крунисањем, а устраје ли овако као до сада, поће ли му за руком да и своју децу, нарочито наследника, васпита у том духу, да му на миру узмогне оставити да настави започети очев рад, онда ће тим најлепше крунисати своје краљевање, јер ће цела Србија имати довољно јамства у будућност бољу и лепшу од прошлости!

Ракија и посљедице.

Од П. Ради-Калића.

Уђите ма у које српско село у Бачкој и Банату, у лето када се највећма ради, у жетве и вршидбе и на први мах, осетиће те страшан смрад од ракије. Ако је још недеља, видећете по улицама овде онде људе где седе а по галама, коју су подигли може се познати, да су пијани или бар полупијани. Пођимо даље до прве крчме, и овде ћемо такође затећи силесију људи млађих и старијих, који ракијају, па кад довикују бирташа или један другог, онда тако вичу као да дови-

ПОЉИЧТАК.

СПАСИЛАЦ.

У тренуцима особитог душевног расположења, волела је Јелка, да прича о свом детињству, о оном срећном времену, пуном мајчиних загрљаја и слатких пољубаца. Успомене ове, начине на њу, јак утисак и она уздрхталим гласом од узбуђења, отпоче причати, са каквом је нежном љубављу облетала око ње мила мајка. И не једном је она, савладана успоменама, завршила причање, понављајући малаксалим гласом:

»Мајко мила, . . . мајко. . .«

Затим, као да хоће, да се опрости од тих успомена, узме у своје Миланову руку, упре проницав поглед у њега, па га замоли:

»Причај што о себи, драгане, причај о своме детињству!«

Милан се осмејкивао и мирно пушио цигарету.

»Био сам јак, несташан, дивљи дечко, душо. То је све.«

»Зар нема даље?«

»Нема ништа«.

»Онда ми причај што, о свом детету«, гонила га је она.

Милан се на мах уозбиљи и погледа неповерљиво на Јелку. Али је тако много видео у њеним очима понизне радозналости, да му је неповерење ишчезло. Затим са охолим очинским осмејком, почне причати о своме сину, Павлу, као и његовом деди, и који се јако срдио, кад му кажу, да је он још мали, јер му је било већ — десет година.

»Је ли му коса плава, као и твоја?« запита га Јелка са напрегнутом пажњом.

»Плава и коврчаста. Ражљути се и побледи, кад га грдимо, али неће да плаче. Мало је и сувише сентименталан. Од те претеране осетљивости, мора ћу га одучити, иначе ће бити јако несрећан.«

Наступи мучна тишина. Јелка га прекине, молећи Милана, да јој прича још што о своме сину, али је овоме то било неугодно, јер док прича искрсне пред њим слика његове преварене, одбачене жене. И из поштовања према тој невиној, изневереној жени, коју није више волео, затим из нежности према овој, коју је волео, није хтео женино име пред драганом да изусти. Заћутао је. Наједанпут се подигне Јелка, привије се уз њега и запита га ласкавом, женском нежношћу, којом се све може постићи:

»Зашто ми не доведеш никад твоје дете?«

Кад је Јелка први пут изашла пред њега са овом жељом, Милан јој намрштено одговори:

»Глупост!«

Али Јелка није попуштала. Увек, кад год је Милан био према њој најнежнији, молила га је, преклињала га је, да јој доведе једном дете. Бадава је одговарао Милан од те жеље, узалуд је хтео да пренесе разговор на други предмет. Јелка се увек враћала на ово питање и тврдоглаво је истрајала у својој жељи. Напослетку јој Милан, кога је љутило то, што Јелка не осећа суровост у тој жељи, одговори:

»Мати управља са дететом и тек ваљда га неће теби послати; то бар треба да разумеш!«

Ове речи његове изазваше буран призор, у коме је Јелка сама себе оптуживала због грешне љубави, пала је у очајање, крхала је прсте и проклињала онај несрећан тренутак, у коме је упознала Милана. Гушећи се у сузама, признала је у свом бескрајном болу грижу савести, оплакивала је породичну срећу, кућни мир, моралну чистоту — све, чега се за љубав Милану одрекла. Он ју је морао загрлити, шапутати јој поверљиве, утешне речи — јер све што је рекла, било је истина — морао је гладити њену косу, брисати њене сузе и најпосле обећати јој, да ће једнога дана довести дете, само да је умири.

»Хоћеш ли га оставити самог код мене, драгане?«

»Хоћу, само не плачи, љубави моја!«

»Један пун сат ћеш га оставити?«

»Хоћу, душо!«

»Каква срећа!« кликну она у дивљој радости.

*

»Павле«, рече отац, пуштајући дете пред собом, »ово је та лепа млада, што хоће да те види.«

Дете подиже очи на Јелку, па се благо насмеши.

»Ала је леп! Ала је леп!« рече Јелка са чуђењем и пришану Милану:

кују неког чак из рита. Ако изађемо у бирташеву авлију, шупу, шталу, комору, видећемо овде онде људе где се батргају, падају, устају, стењу, спавају, по неки онако пијан још и попева незграпно: „Ај шалај по шалај сутра се не ради“ и за иста по изгледу се види да га је ракија тако ослабила, да неће моћи дан два радити. Ови изгледају као да су изашли из тамнице, или као да су радили у каквом подземном мајдану или рудокопу. Има их, који кад се пробуде онако иза сна, иду опет на ракију да растерају мамурлук, па „удри Јово на ново“, догод жена не дође те свога мужа онако жандарски кући не одперјати.

Пиво и вино слабо се троши у српским селима, тамо се троши само силна ракија, коју сељаци пију по ваздан, и пре и после ручка и у вече. Наш народ је уверења да га ракија крепи, те је зато неми лице пије. Има их који троше три четир литре дневно. Жетва је заиста врло тежак посао па је потребно човеку и да се окрепи. Наш сељак то чини с ракијом и то оном најлошијом, па је пије као воде, а уз то ће јести по ваздан постан или мало запражен пасуљ.

Ракију пију не само људи него и жене и деца, а највећма греше родитељи што дају деци ракију, неки науче децу па пију као и старији, па ће још у шали рећи: Нека нек пије, није му ни деда умро од ракије па неће ни он

И каква је та ракија и од чега се прави? Наши сељаци пију ракију најлошије врсте, која је по здравље најгора, а ову бирташи зготовљавају на најпростији начин, хладним путем без справа, а има и неки путујући фабриканти, који иду од села до села па праве ракију. Знам пре неке године дошао је у наше село таки један мајстор, па се сво село ускомешало, донели су буре шпиритуса и колико је ко хтео да прави ракије толико је сваки у своје буре налио воде, а овај је после додао потребну количину шпиритуса, неке фарбе, и неког мириса, и готова ракија. Цело је село било весело, јер док је вода била свежа и ракија је била добра, а после су и просипали, а наравно и фабриканта је нестало и није се после никад појављивао.

Сви знамо оне силне вандровце по вашарима и црквеним славама, који ће за мало ракије да играју, да певају и да се кревеље да им се свет смеје, ово су зарђани и страсни пијанци, којима је ракија разорила дом, па напослетку и здравље те их отпремила у свет да се потуцају од немила до недрага.

Знамо и оне наше ваздa пијане старце, којима се по улицама њиховом несмишљеном разговору смејемо. Све су то рђаве посљедице ракије, а колико ли је других, колико је убијства, крађа и других невољалштва учињено помоћу ракије, јер човек кад је пијан лако га је наговорити да буде јемац, да потпише меницу, да даде некоме новаца у зајам од кога неће никад више добити. У горњој Угарској има прилика где је цело село баталило ракију, и код нас би ваљало нешто учинити, јер и нас ракија у сваком погледу упропашћује. Бирташима и пијанцима ова моја цртица неће се допасти, али свестан човек, мислим, да ће признати да је овако.

Дероње 1904.

Писмо из Црне Горе.

Цетиње, 7. јулија 1904.

Пише нам пријатељ: „Пошт. госп. Уредниче! Прекјуче, 5. о. м. после подне, стигосмо нас 36 српских учитеља на Цетиње, као гости својој црногорској браћи, да видимо и обиђемо Црну Гору „... поносито стење, српске славе и слободе, то драго камење!“ Грађански нас је одбор лепо дочекао и разместио по гостионицама и кад се поново искуписмо, одосмо на „Орлов Крш“ и посетисмо гроб великог владике Данила и ми том јуначком и мудром црногорском господару, отпојасмо „вјечнаја памјат!“ Одморисмо се од пута и напора и јуче (у уторак) поранисмо, пођосмо да разгледамо Цетиње и некако необично мило нас чувство обузимаше, ходећи по оној српској земљи, која није ни у најтежим временима престала високо носити заставу слободе!

У једанаест сати, били смо примљени у аудијенцију код јуначког кнеза песника, а затим одосмо митрополиту. Разгледасмо и Зетски Дом, позориште, музеј, књижнице, војну радионицу (где се налази оружје и турске заставе задобивене у јуначком боју). Гледасмо и чудисмо се топовима, а на Обилића Пољани, дивисмо се стајаћој војсци: кршним детићима црногорским и њиховом лепом, живописном народном оделу.

Пред вече одосмо у женски институт, задужбину царице Марије Феодоровне, где нас управитељица — Рускиња, госпођица Мертваго — проведе и показа.

После 8 сах. био је наш концерат, на коме је био и сам кнез са кнежевићем Петром, митрополит, министри, војводе, судије, учитељи и силна публика. Велика позоришна дворана, била је препуна света и наше домаћине је занимало наше певање и свирка. Вечерасмо и дубоко се у ноћ развиђосмо. Данас око подне, био је заједнички ручак, а после сад, ево крећемо даље на Његуше с лепом успоменом и уверењем, да нам је Црна Гора мила била и до сада са свога јунаштва, али нам је сад још милија, јер се лично у њој уверисмо и о културном напретку њезином. Оволико на брзу руку с пута.“

Политички преглед.

Угарски државни сабор. У седници од јуче, среде, продужена је расправа о појединим ставкама државног прорачуна. На дневну реду беше ставка о трошковима министарства трговине. Змијаловски и Мукић говоре о недостатцима у раду министра трговине. Министар трговин Хијероними побија предговорнике и моли сабор, да прими предлог владин без измене. После још неких говорника, сабор прима владин предлог о трошковима министарства трговине и тако је свршено и о овој ствари. — Данас, у четвртак, расправља се о трошковима министрима народне привреде.

Политички положај у Аустрији. Из Беча јављају, како се за аустријско државно веће спремају нове борбе и нове смутње. А то се, веле, очекује тим пре, што је Керберова влада променула свој правац. А то није ништа друго, него су Немци огорчени на Кербера, што је одбио молбу немачких посланика из Шлезије, који су тражили, да се повуче наредба гледе подизања паралелних словенских разреда на немачким препарандијама. И та огорченост не да им мира, те се сад спремају на немире у државном већу. О положају пак у самом парламенту, кад се овај на јесен састане, веле, да ће против Кербера бити немачка народна странка и напредњачка, док ће хришћанске социјалисте и уставо-бранioци, велики посједници, који нису толико у мрежи народносне политике, бити уз владу. А отуд, веле, израдиће се конзервативни савез странака од Чеха и Немаца и тако ће се променити политички правац у Аустрији.

— Кербер пак мисли, да ће тим лакше доћи до распрштања државног сабора,

---

»Милане, реци му да ме пољуби!«

»Павле, хоћеш ли млади дати пољубац?«

»Хоћу«, рече дете и са умиљатим покретом дохвати њену руку, украшену драгим камењем, па је пољуби. Јелка није скидала очију с њега.

»Сине«, рече отац, »хоћеш ли остати ту, код те младе, док ја не дођем? Нећу далеко ићи.«

»А хоћеш ли доћи скоро, тата?«

»Хоћу, чедо моје.«

Јелка се саже, уведе Павла за руку и уведе га у салон.

»Имаш очи, као у твог тате«, рече му гладећи га по глави.

»Јесте, али су ми уста, као у маме«, рече Павле охоло.

»Зар не волиш, да си налик на тату?«

»Тата је леп, али је мама много лепша; има дугачку косу и мале, сасвим мале руке. Зар ти не познајеш моју маму?«

»... Не!«

»А зашто је не познајеш?«

»Не знам«, одговори и саже главу, а очи јој се напунише сузама.

Павле ју је гледао радознало и ћутао.

Она устаде и понуди га спремљеним слаткишима. Павле се захвали, узеде једно парче, али, не хтеде га одмах јести.«

»Зашто не једеш?«

»Захваљујем, после ћу.«

»Али ако ти се допада, зашто не једеш Павле? Јесу ли те томе у школи учили?«

»Не, мама ме је учила. Ја не идем у школу.«

»Па да ко те учи?«

»Мама. Неће да ме да у школу, јер не може да остане сама од јутра до три сата после подне. И тако ме она учи до подне.«

»А у подне?«

»У подне ручамо. Мама и ја.«

»Са свим сами?«

»Тата није никад у подне за столом. Он има много, врло, врло много посла.«

Кратко ћутање настаде.

»Узми слаткиша, Павле!«

»Хвала лепо.«

»Можда имаш каквог пријатеља, па да с њим поделиш?«

»Немам никаквог.«

»Па с ким се онда играш?«

»С мамом, кад је добре воље.«

»А зар није увек добре воље?«

»Није.«

»А зашто?«

Дете је ћутало и гледало у Јелку. Кроз њено тело прострује неописан страх. Али мали није схваћао ништа, а без сумње, није ни питање разумео.

»Па онда се ти не забављаш много?« настави она разговор и уздахне.

»О, јесте, забављам се. Мама се игра са мном, она свира, гледамо заједно слике по књигама, зидамо куће од дрвета и гледамо људе, што иду улицом.«

»Увек сами?«

»Готово увек. И тата би требао да буде с нама, али он има много, јако много посла.«

»Ко ти је то казао?«

»Мама.«

»Ах!«

»И прича ми бајке, кад ми се досади игра. Али су њене приче све тужне и увек ме поплаше. А знаш ли ти, такве приче, на које се треба смејати?«

»Не знам, душо. Без сумње ти с вечера прича мама?«

»Јесте, с вечера. Волео бих, да идем опет у позориште, куда нас је тата водио. Мене и маму. Али сада, тата не може, да нас прати и тако рано легнемо. Доцне, доцне ноћу, долази кући и мирно, са свим мирно оде у другу собу, да нас не разбуди. Али је мама увек будна и чује. И ја се по некад разбудим. »Тата је ту«, рекне ми онда полагано. И кад тата уђе, да ме пољуби, затворимо очи и тако се начинимо, као да спавамо.«

»А пољуби ли тебе тата?«

»Јесте и онда се удаљи на прстима, као што је дошао.«

»А зар маму не пољуби?«

»Не«, рече мали и замисли се.

»Ти, дакле, у маминој соби спаваш?«

»Јесте. Пре нисам тамо спавао. Али је тата једанпут отпутовао на месец дана и мама се бојала да спава сама у соби, па је моју постељицу унела у своју собу. Од онда сам увек тамо«.

Седми Конгрес Српских Земљорадничких Задруга, одржан 12. маја 1904. године у Топуском, изрекао је једнодушно ово:

СРБИНЕ, НЕ ИСПУШТАЈ ЗЕМЉЕ ИЗ ШАКА, јер је свака груда, свака бразда, сваки педаљ српске земље, свака изгубљена кућица, свако напуштено кућиште српско, што Срби лакомислено из шака испуштају и странцима продају — неизмерни народни губитак, сигурна и неизбежна народна пропаст, највеће српско народно издајство. (Тако, и само тако изгубили смо ми Срби многа српска села, српске општине, па и читаве српске крајеве, где се сада други шире и размећу, а још за коју годину нити ће се знати нити спомињати да је тамо Срба икад и било!

што се створе већи заплети у парламенту. Нови избори би се извршили на темељу новог изборног реда.

— Чески аграрци издаће проглас, у којем ће изјавити, да напуштају опструкцију, јер не виде од ње никакве користи. А Младо-Чеси — вели се у програму — ако хоће, нека терају и даље опструкцију.

Руско-јапански рат.

Са руско јапанског бојишта најважнији је догађај тродневна битка код Дашичаоа. Куропаткин је и ту врло смишљено поступао Око Дашичао-а били су Руси подигли јака утврђења и по што Куропаткин штеди драгоцени живот својих јунака и још неће да допусти Јапанцима да дође до одсудне битке, Јапанци морају да огромним губитцима плаћају сваку стопу земље. У овој борби руски топови учинили су ужас од Јапанаца. Сами Јапанци тврде, да су ту само једног дана изгубили преко **осам стотина** војника. Када то тврде јапански и енглески извори, онда се може замислити да је ту још много већа јапанска погибија била. У осталом, Куропаткин је још у почетку рата рекао: „Одсудна битка биће тамо где ја хоћу и када ја хоћу“, и то се до сад обистинило. Куропаткин је увек заводио Јапанце на опасна места и када је пало педесет Руса, Јапанци су имали по хиљаду мртвих. Куропаткин је сада напустио Дашичао, повукао се у највећем реду и види се каква је то јапанска победа, када се Јапанци нису ни усуђивали да гоне Русе Клопка, коју Куропатки сада спрема Јапанцима, биће још ужаснија за ту жуту расу.

Када су Јапанци најзад ушли у Њучванг, тек онда су се уверили, да та варош није никакво војнички важно место а да је и по трговину непотребно за њих. Да је то место незнатна позиција, тврде то и сами Јапанци и Енглези.

Друга важна ствар је спор око тога, има ли руска добровољна флота права, да узапћава и премеће стране лађе, које су под сумњом, да носе забрањени ратни материјал за Јапанце. Енглеска влада поставила је Русији питање: Да ли је руска добровољна флота, ратна флота или трговачка флота? Ако је ратна флота, онда нема права да пролази кроз Дарданеле, а ако није ратна флота, онда нема права да чини преметачину и узапћује стране лађе, па ма да су под сумњом. На ово питање Русија још није одговорила, али је управо одговорила друкчије. Њени владивосточки бродови „Рурик“ и „Громобој“, за које цео свет зна да су ратни бродови, потопиле су енглески брод „Најт Командер“, јер је он заиста носио ратни материјал за Јапанце. Занимљиво је, какво ће питање Енглеска сада ставити Русији?

Од великог је значаја ствар са руском владивосточком флотом, и цела Европа запетом пажњом прати њено кретање Најновије вести јављају, да се оделење те владивосточке флоте, којом управља адмирал Безобразов, налази сада недалеко од Токијског залива.

Ескадра јапанског адмирала Камимуре, која се показала неспособна и која бајаги и сада треба да ухвати и уништи те три руске владивосточке крстарице, које чуда чине, — налази се неколико стотина миља од руских бродова, и док Камимура стигне руске крстарице, оне могу учинити још триста чуда и вратити се у Владивосток здраве и читаве.

Да ли ће Руси сада бомбардовати престоницу Токио, то се још незна, али да ће грдне штете иначе нанети Јапанцима то виде и сами Јапанци, јер се у токијски залив стиче огроман паробродски саобраћај Ту је средиште и међународног и јапанског океанског саобраћаја. Он ће бити обустављен, а то ће Јапанцима нанети грдне штете.

Осим тога, владивосточка флота појавила се тамо тако изненадно, да није било ни могућно Јапанцима да о томе јаве својим многобројним и на све стране раптрканим лађама, да се чувају Токијског залива, у коме је сада непријатељ, те ће Руси бити у стању да заробе и потопе многе јапанске бродове. Као што се види, Јапанцима није баш до смеја.

Где је владивосточка флота?

По најновијим вестима, велико оделење владивосточке флоте налази се у близини Токија.

Нова узапћења енглеских бродова.

„Рајтерова Агенција“ јавља, да је брод „Формоза“, који припада линији „Пенинзулар анд Оријентал“ узапћен од руске добровољне флоте у Црвеном Мору. Под руском заставом и са руском посадом доведен је тај брод у Суец.

Из Хонконга јављају, да су Руси узаптили и брод „Калхас“ који је из Северне Америке пловио за Јапан и Хонконг.

О Порт-Артуру.

О овој значајној тврђави се нешто заћутало у последње време. Словенима непријатељски расположени листови месецима већ пишу, како ће Порт-Артур пасти те данас, те сутра, те за неколико дана. Тако то непрекидно траје, а у ствари, Јапанци нису тамо могли још ништа да учине. Бомбардују спољашња утврђења, јуришају, стотинама падају као муве, и кад мисле да су нешто постигли, онда их Руси потисну и истерају из заузетих положаја.

Већ се и енглеско-чивутским листовима досадило лагати, те у најновије време признају, да ће још недеље, па чак и месеци проћи док падне Порт-Артур. Јапанцима је једина утеха и нада, да ће у Порт Артуру нестати џебане и хране или да ће у опсађеном Порт-Артуру наступити болештине, те приморати Русе, да се што пре предаду.

Међутим Руси најбоље знају, колико има хране и џебане у Порт-Артуру и какво је тамо здравствено стање, јер се храбри и одважни руски официри и војници тако рећи непрекидно пробијају кроз непријатељску војску и носе тачне извештаје главном штабу руске војске о стању у Порт-Артуру.

Кад додамо да је руска балтичка флота на путу за Далеки Исток, можемо веровати и у то, да ће Русија наћи пута и начина да Порт-Артур ослободи од опсаде.

Борба код Дашичао а.

Руска „Телеграфска Агенција“ јавља из Мукдена, да је са руске стране оперисало преко сто топова и да је та топовска ватра нанела Јапанцима, који су у грдној већини према Русима, ужасне штете. Многобројни јапанскии топови и кола за превоз су уништена. По што је Јапанцима стигло још војске у помоћ, Руси су се у највећем реду повукли на узвишења седам врста северно од Дашичаоа и тамо се утврдили. Од Руса је пало само 50 момака, а од Јапанаца преко осам стотина.

Корејанске трупе против Руса.

Из Петрограда јављају, да је тачно утврђено, да осам корејанских регимената ратује уз Јапанце. Један батаљон налази се у Курокијевој војсци, а остали су у Кореји.

Руске припреме.

У Круповој фабрици поручена је грдна количина ратног материјала за Русију. Хиљадама раденика раде дању-ноћу на тој поруџбини.

Из Петрограда јављају да се сада на сибирској жељезници употребљавају нови вагони, који на крововима носе муницију, храну и т. д. Сваки кров од вагона може да издржи тежину од 2000 килограма. Вагони су пуни војницима, који ће ускоро појачати редове руских јунака.

Руска црноморска флота пред Босфором.

Из Севастопоља јављају знатну вест, да је руска црно-морска флота добила заповест да крстари пред уласком Босфора.

Писма из Источне Азије.

L.

Господине уредниче!

Одавна читам и слушам како су Јапанци измислили нешто ново. А шта то? — Дрвене топове!

Страшна ми чуда! Та сви ми знамо, да је Карађорђе још пре сто година први имао дрвене (трешњеве) топове и с њима тукао Турке.

Е, ал није то. Јапанци не пуцају с дрвеним топовима. Њихови дрвени топови нису ни пробушени. Него их Јапанци извуку на брда, да их Руси могу видети, те да пуцају на њих. Ти дрвени топови треба да су као нека клопка, која хвата руске гранате.

Чујем, да су се Руси насмејали кад су то видели и поручили Јапанцима: Носите ви то кући, па хватајте с тим дрвенарима пацове и мишеве, а нас нећете ухватити. А један добровољац Србин који је био у руској војсци казао је: — Ми Срби смо поред наших дрвених топова дочекали да славимо данас стогодишњицу наше славе, али Јапанци неће поред својих дочекати стогодишњицу.

Но и ако јапански дрвени топови нису као српски, (јер не бију) ипак се поносе Јапанци са својим проналаском. И држе да је то нешто ново. А и то није истина.

Од кад је света и века, било је препедених људи, који су хтели да заклоне себе, па изгуривали напред »дрвене топове« да на њих пуцају. И наш праотац Адам радио је тако. Његов је дрвен топ била наша прамајка Ева. Јер он је њу истурио напред и казао: »Немој мене, Господе, већ удри по Еви, она је крива!“ Но познато нам је, да је и поред тог свог дрвеног топа извукао и Адам своје.

Има и Турска својих »дрвених топова«. Она не жели да на њу »пуцају«, што неће да уведе реда у Старој Србији и Маћедонији. Него изнесе пред Европу неке страшне ствари, које су смислили у Цариграду. Неке бомбе и слично, па каже: Ево, то је криво што не може да буде реда, на то ви пуцајте, а не на нас.

Та чак се и наш др. Полит држи те јапанске »дрвене политике«. Да не би наш свет кривио патријарха Георгија због проневере, и да не би кривио оне манастирске настојатеље, који не уносе чисте приходе у народне фондове, и да не би народ кривио угарску владу што је онако радила са текелијиним фондом, он свуда истиче радикале и вели: „Ови су свему криви! Држите по њима!“

Но народ провиди то и неће да уђе у ту клопку. А и радикали неће да буду ничији дрвени топови, те је др. Полит заглавио с њима. Не дају се извући тамо, где он хоће.

Дакле као што видите, Јапанци и њихова браћа немају среће са проналасцима. Руси су запленили неколико дрвених јапанских топова и генерал Куропаткин направио је од њих држаља за пера, са којима пише своје извештаје. А и др. Полит је прошао некако слично. На-

---

Јелка се узрујана завали у наслоњачу и задуби се у мисли.

Мали ју је са чуђењем посматрао. Није ништа више говорила, него се покретала и он се почне плашити од лепе и бледе младе. Желио је, да му отац дође што пре. У то и Јелка прикупи своју снагу и подиже главу. Лице јој је одавало толики бол, да се дете прибило уз њу и запита је:

»Је ли ти рђаво?«

Она се заплака и пољуби дете. Њене сузе су капале на Павлов врат и на лице.

»Не плачи, не плачи — неће ти бити ништа!«

»Не, не, не плачем више; дај ми један пољубац, као твојој мами!«

Он је обгрли око врата и пољуби.

»Збогом, чедо моје! Остани још мало ту. Одмах ће доћи твој тата и одвешће те кући. И ја треба, да идем.«

»Да ли да кажем мами, да сам био овде?«

»Зашто?«

»Јер ми је тата забранио, да јој то кажем.«

Премишљала је, као да се хтела ослободити и последње сумње, а затим рече:

»Кажи мами, да си био код Јелке!«

Неко време су јој руке почивале на глави дететовој, као да га је хтела благословити.

*

Милан и Јелка, нису се никад више видели.

Превео **И.**

род је задобио радикале, које је др. Полит хтео да злоупотреби и направио је од радикала прут, са којим истерује дра Полита на правац.

»Силан јеси Господи, и чудна дела твоја!« Зато утешите се и стрпите се господине уредниче, па ћете дочекати, да и ја одем на бојиште. Па нисам ваљда ни ја само дрвен топ, хоћу рећи извештач, кога све једнако показујете Вашим читаоцима, да се уздају у њега, а он никад неће опалити, ил боље рећи, »запалити« у источну Азију.

Јесам и остајем

Ваш искрени извештач
из Источне Азије.

Вести из места и са стране.

Саборски одбор

састаће се у своје седнице 26. јулија (8. авг.) о. г. у Ср. Карловцима.

Несрећа у Ковиљу.

Пишу нам из Ковиља: „Драга браћо Срби, пазите, не возите жито у гомилу као ми у Ковиљу. Остадосмо 30 кућа без зрна жита. Штогод је било у једној гомили на утрини ван села, изгорело је, у прошли понедељник у два сата по најгорој врућини. Од 50 камара није се дало ни снопа отети, све се претвори у пепео. Народ само кука и плаче, не може ни да се приближи. Ето шта учини проклети дуван и пушење. Раденици неби требали ни један да има код себе ни машину ни дуван. Ето због једног Чангова, који је седео у ладу под камаром и палио цигару и остадосмо без леба. Зато би требало при вршидби најстрожије казнити сваког ко пуши. Ал код нас тамо нико неводи бригу, већ казне народ који вуче кући жито.“

Јак лед.

Пишу нам из Кестхеља (са Балатиног Језера): „Овде је 13 о. м. било ужасног леда. Комаће му је било као голубије јаје, трајао је до 20 минута, и начинио је таке штете, да ни најстарији људи не памте, да су тако што доживили. Народ је у великој бризи, како ће и чиме ће дочекати до идуће жетве“.

Концерат Срба учитеља у Илици (код Сарајева.)

Пишу нам из Сарајева: Пјевачки и свирачки збор Срба учитеља из Бачке, Баната и Сријема враћајући се кући, приредио је у недјељу 11. о. м. у вече концерат на Илици. Српско грађанство се одазвало лијепом посјетом; успјех је био изванредан. — Друштво је ово, како је познато, у многим већим мјестима: Н. Саду, Загребу, Ријеци, Задру, Дубровнику, Котору, Цетињу, Херцег-Новом, Мостару и Илици приредило сличне концерте у корист Српског Учитељског Конвикта у Новом Саду.

Руски цар и Толстој.

Како јављају из Петрограда, влада је намеравала да казни Лава Толстоја ради његова писања о рату, но цар Никола није хтео. Тако исто било је цару предложено да се Толстој позове пред гувернера и и да га овај у име цара укори; да га протерају из Русије и да сво његово имање припадне држави. Но цар је то све одбио и написао следеће значајне речи: „Лав Николајевић може писати што хоће — ја му нећу мутити вече живота. Слободу, коју су му осигурали мој дед и отац, нећу му кратити“. Кад су то јавили Толстоју рекао је: „Несрећа Русије нису били никад цареви, но увек њихови лоши саветници“. („Т. Г.)

Чланови српског краљевског народног позоришта у Винковцима.

Пишу нам из Винковаца: Чланови београдског српског краљевског народног позоришта, за време свога одмора, дођоше и у наше место да приреде неколико представа. До сад су приредили под управом свог члана г. Мих. Марковића три представе и једно концертно вече. Успех кога су постигли огроман је. И не само ми Срби него инесрпска публика усхићена је и пуна хвале. Овдашњи немачки лист „Vinkovce und Umgebung“ донео је критику, с којом се можемо поносити, а праведна је. Тај лист назива многе чланове уметницима првога реда. У „Тоски“ истиче г.г. Милутиновића, Гавриловића, Милојевића, Станковића, Петровића, Марковића, Ковачевића, Јовановића, Остојића, а од женскиња: гђе и гђице: Павлицу Петковићеву и Тодосићеву. У „*Кнез Иво од Семберије*“ истиче г. г. Петровића и Марковића, од женскиња: гђе и госпођицу: Павлицу Марковићку, Петковићеву и др. Кад су приказивали народно комаће: „*Кнез Иво од Семберије*“ и “*Косово*“ старци су плакали, а Српчићи се претворили у уво па слушају. Добро, врло би добро било кад би нас чланови београдске кр. позоришне дружине посећивали сваке године.

Српски нови цигар-папири и шибице.

Добијамо ове редове:

„На „Просвјетина“ врата сваким даном све више куца српска сиротиња; српска дјеца са звучним својим гласом довикују нам: „Недајте нам у просјаке. Шаљите нас у школе, на занате, упућујте нас на привредно поље рада ако сте ради да будемо једном Срби и људи.“ Не смијемо остати глуви на тај глас, јер би тако показали да своју омладину, да свој народ не волимо.

„Просвјета“ ће вршити своју узвишену задаћу: она ће младој Српчади помагати да дођу до своје среће, и да не страхују од просјачког штапа. Да то „Просвјета“ чини, нужно је, да је сви ваљани и прави Срби у том подржавају и помажу. Сјећајте се дакле „Просвјете“ — тог јединог прибјежишта наше омладине — у свако доба и сваком приликом. Уписујте се за чланове друштвене и свукуда живо радите и настојте да и оне, који, било због незнања или немарности, „Просвјету“ још ничим не потпомогоше, за друштво задобијете и у друштвене чланове упишете. Сјећајте се „Просвјете“ кад вам је крсно име, кад дођу благдани, кад жените или удајете, кад за милим покојником жалите, кад новорођенче крштавате, кад се при чаши пића са друговима веселите — једном ријечи: увјек имајте на памети, да вам је српска дужност свагда и на сваком мјесту у **первом реду** „Просвјету“ потпомоћи.

Да би увећали друштвене дохотке, ријешили смо да производимо и ставимо у промет под нарочитим знаком „Просвјетине“ цигар-папире и шибице. Срби свакојако купују и троше те ствари, па онда је боље да троше своје, од чега ће имати народ користи. Од свију трговаца тражите безусловно Ваше српске цигар-папире и шибице. То Вас не стоји никаквих жртава; а друштво ће већу корист имати што већа количина тих ствари се прода, а колико друштво више добије тим боље по нашу српску младеж.

Дали смо већ у штампу и народни календар „Просвјету“ у ком ће бити врло лијепе поуке и забаве. Не купујте другог календара, већ чекајте док наш календар буде готов.

Сваки Србин нек држи само „Просвјету“ календар у кући и радњи своју и нек купује само „Просвјетине“ шибице и цигар-папире; тако ће неосјетно лијепу корист дати „Просвјети“. Што „Просвјета“ више добије у толико ће бити боље по нашу српску младеж, која учи школе, занате и друге важне послове, од којих ће једном моћи људски и поштено живљети у својој отаџбини, на дику свом народу.“

Забаву са игранком (лакозаш),

приређују велико-бечкеречке ђурчије на дан своје славе, св. Илију, 20. јула (2. августа) 1904. у дворани Милана Стајића. Уз пријатељско суделовање велико-бечкеречке српске дилетанске позоришне омладине. Чист приход намењен је за поправку ђурчијске литије. Добровољни прилози примају се са захвалношћу и изнеће се на јавност. Улазница од особе 60 потура. — Од породице 1 круна 60 потура. I. Део: Свилен Рубац, шаљива игра у 3 чина написа Б. Борђошки, II. део: Игранка.

Кратке вести.

— У Рединگу је недавно основано „друштво лажова“. Лепо друштво.

— У Америчких Индијанаца лице није борасто ни у старости.

— Најновији проналазак је један хемијски поступак, којим се од меког зготовљава тврдо дрво.

— Бискуп Штросмајер је скоро сасвим оздравио.

— Коначна одлука, што се тиче судара Француске с Ватиканом, донеће се у министарском савету, који ће бити 2. авг. по р.

— Тело Кригерово донето је прекјуче у Хаг.

— Очекивати је променљиво време с местимичним бурним кишама и ветровима.

Српски натписи на ђачком прибору.

Књижара код Вука Ст. Караџића (Светозара Ф. Огњановића) у Ср. Карловцима, намерна је, да од августа о. г. издаје оловке по 2 и 4 подуре с натписом на свакој оловци „Бранко Радичевић“; оловке по 10 пот. споља бојадисане црвено, плаво и бело а с натписом „Српски Соко“; гуме брисаљке с натписом „Стражилово“ и споменником Бранковим; Пера две врсте: Перо Вука Ст. Караџића; Змајовино перо и т. д.

Брзојави „Застави“.

Стигли 15. јула.

Руско-јапански рат.

Токио. Јапанци су изгубили код Дашичауа 800 војника.

Токио. Руску фладивосточку флоту видели су близу токијског залива 60 миља јужно.

Фузан. По свом изгледу (?!) влада међу Русима јака грозница и дизентерија.

Чифу. Јапанци су са торпедима пуцали на 3 руска проту торпедна брода, који су изгубљени (!?)

Трговина

НОВИ САД, 15. јула 1904. г. — Пшеница прве каквоће нова 9·50——— ф. Пшеница средња 9 ф. 30—40— н. Пшеница лакша роба 9 ф. 10—20 Наполица. 8·50—80 Јечам 6·——— Зоб 5·10—20 ф. до — ф. Кукуруз у зрну 6·10—— ф. ——. ф. у зрну нови — ф. ——— у клипу — ф. ——— н.

Маст 66 фор. Сланина сува 68 фор. дебела паљена 68 фор. Све од 100 килограма.

Свињи угојени тешки	42—43 нов.	живе
„ средњи . . .	40—41 нов.	мере
„ лаки . . .	38—39 нов.	

*

БЕЧ, 26. јула 1904. год. — (Оригинални извештај са марвеног вашара на св. Марксу од фирме Т. Бајић и Ђ. Остојић). На данашњем вашару је било дотерано 5301 комада мађарских и 4833 комада пољских. Свега 10134 комада.

Трговина је била лабава.

Продавало се:

Прима роба	97—98	кр. изнимно 102 кр.
Средња „	92—96	„
Лакша „	87—91	„
Сремска „	94—97	„
Српска „	92—96	„
Пољска „	74—96	„

Цена је сланини 110—112 кр.
„ „ масти 122—124 кр. Све од 100 кгр.

Вашар рогате марве.

На данашњем вашару рогате марве беше дотерано свега 4855 комада, од којих беше 3858 угојених волова и 997 комада бикова и крава.

Трговина је била лабава.

Швајцарски прима —	78—86	кр.
„ средњи —	62—74	„
Мађарски прима —	68—76	„
„ средњи —	56—64	„
Лошији — — — —	50—56	„
Бикови — — — —	60—82	„

ПРВА СРПСКА МЉЕКАРСКА ЗАДРУГА
513 У КОВАЧЕВЦУ 5—25
п. п. Нова Градишка (Славонија)
продаје разне мљекарске производе само поузећем.

МАНУФАКТУРНА ТРГОВИНА
ЈУЛИУСА КЛАЈНА
686 1—2 у ВЕЛ. БЕЧКЕРЕКУ
потребује два старија солидна помоћника, који су добри продавци, а говоре осим српског, немачки, мађарски и румунски. Ступити може одма.

ГОТОВО ЈЕ И РАЗАШИЉЕ СЕ:
СРПСКО ШКОЛСКО МАСТИЛО
5% иде на фонд св Саве.
Бочице су провиђене са врло укусном вињетом у црвено, плаво и белој боји са ликом великана Вука Ст. Караџића. Мастило је тако звано Антрацен најбоља каквоћа. — Г. г. трговцима шаљем ценовник франко и бадава.
За пробу шаљемо поштански сандучић од 5 кгр. по поузећем за 5 круне и 70 потура.
СТОВАРИШТЕ
СРПСКОГ ШКОЛСКОГ МАСТИЛА
(С. Ф. ОГЊАНОВИЋА)
661 3—10 Срем. Карловци

НАМЕШТАЈЕ,
писаће столове, ормане за књиге, етажере, у свима стиловима држи увек на стовариште и израђује по предложеним цртежима најјефтиније све у столарску струку спадајуће ствари
Јован Дудик, столар
Budapest, VII., Rózsa utcza 34.
Илустроване ценовнике уз 60 пот. у маркама разашиље франко. 447 45—

Шта бива, кад се мало дете преједе?

Није добро ни за одрасла човека кад се преједе а тим мање је добро за дете, особито у оно доба, док је још мало и док га мајка храни. И од тога, што се деца преједу, силна и пропадну, плате својом главом неразборитост и непромишљеност својих родитеља.

Пробано је да се свакојако хране, јер — наравно — чим је дете старије, треба му јаче и боље хране, али, чим је дете старије, има све мање и мање млека у матере, материна му храна није довољна и дете пропада ако нема чим да се храни. То су — осим других разлога — оне појаве што гледамо и слушамо сваки дан: „Док су деца мала, пуна су као ланад, а кад поодрасту омршаве и губе се.....“ или спопадају га „фрасови“ итд. а у ствари шта је? Дете се преје ло.

Све оно, што треба да се уноси у тело одрасла човека, треба да се уноси и у детиње дакле: хлебац, месо зеље, не би могао сварити детињи стомак; зато дете добије храну из тих ствари, која му је нужна, кроз тело материно — млеком. Јер млеко мајчино је састављено из оне хране, што је мати унесе у своје тело, а главни су му саставни делови: вода, млечни шећер, млечна беланчевина (казеин) маст, неке соли итд., али се у својој битности млого разликује од животињског (крављег овчијег и козијег), јер у женином млеку има понајмање масних саставних делова. Зато животињско млеко, јер је сувише масно, никада не може да надомести млеко материно, и кад се даје детету, треба га на полак помешати с водом па добро укувати. Онда ће бити — од прилике — „по јачини“ једнако као и млеко његове матере. Осим тога има још разних примеса, које се међу у тако сварено млеко т. зв. „дечије брашно“ и млечни шећер, али те ствари не треба употребљавати пре, док се не пита лекара за савет и треба их употребити онако, како он то нареди, а кад се већ употребљује, онда треба пазити да је крава здрава (јер се са болесне могу пренети болести, па пример сува болест — туберкулоза), и да се што дуже времена употребљује млеко од једне и исте.

Међутим, дете треба удесити да се тачно храни, и то је најбоље из почетка редовно свака два сахата, дакле за дан и ноћ највише дванаест пута. Не ваља, што млоге жене раде, а то је чим им се дете заплаче оне га доје, јер ту се догађа, да дете, још пре него што му стомак свари храну, добије другу, па му се стомак препуни и оптерети, и онда настаје оно, од чега силна деца страдају и пропадају: настаје бљување с проливом (Brechdurchfall). Измет у малог детета, док је још на млеку, треба да је жут, али кад позелени или кад је као прогрушан, знак је, да је дете прехрањено. Уз ту појаву је редовно и бљување, и ту млоге матере греше, јер чим виде да је дете „повратило,“ одмах дај храни га, само да не прегладни — а у том случају нема бољег лека него баш дан два да гладује.

Има их, који кувају разне траве и „тејове“ и дају деци да пију. То обично није рђаво, јер ти „тејови“ не хране него само испуњују стомак и црева, драже их на рад, и тиме помажу да се ишчисти, јер ни стомак ни црева, догод траје пролив, не траже никаква јела, а баш појава тога пролива није ништа друго, него трулење (не сваривање) хране у дебелом греву дечијем, а изазивају то трулење сићушне гљивице, које живе баш код тако мале деце само у томе греву (bacterium coli commune).

Тако дете, кад га спопадну болови, занесе се, у ватри је и преврне очи, на уста му пође несварена храна и заудара на неку киселину, трза се, и свет вели: „има фрасове“. Јест, има и тога, али у овом случају то нису фрасови, него грчевито трзање у утроби, и зато, што се деца највише преједу у доба кад им зуби пробијају — чујемо често за некога, како је имао, кад је добијао зубе, силне „фрасове“ — а у ствари: пре времена су га почели хранити и чврћом храном, претоварили му стомак, а хранећи га крављим, узваним млеком (које је још масније), дајући му и чиста шећера итд., прехранили су га: дете је почело да бљује и добило је пролив — и на тај начин доведено је без нужде и невоље у велику опасност, коју може и главом да плати.

Али има још нешто, како се дете прехрани:

Много је дете слабо, па не може да посиса све млеко материно. Онда га мати доји сваки час, јер зна да не ваља (ни за њу, а ни за дете) ако се млеко „устоји“. Зато силом гоне децу и да сисају — у место, да сама изгњечи или да набави лопту за извлачење (Milchpumpe).

Међу тим, чим је дете девет или десет месеци, млеко и само почиње да усиши, престаје, и ту матере греше, јер често и годину дана, па и много дуже доје своју децу (због неке празноверице, знају је и жене и људи!) а тиме, не само да шкоде свом детету, коме дају силом неку храну, којој више није време, него тим и себе, не само да пате, него и слабе!

На све те ствари треба пазити, а нарочито на то, како ћемо удесити храну детету, особито кад хоћемо да га одхранимо, да нам свеж и чио дорасте и до коња и до бојна копља, јер то смо дужни и родитељима, који нас родише и отхранише.

Ω.

Под својим надзором, тачна послуга и најумеренија цена.

Правог руског зејтина за машине (ватренке).
За виноградаре најбоље врсте плавог камена, Рафије (шаша)
Најфинија зејтина, пиринца, јефтине кафе, ситна и крупна грожђа, бираних бадема и лешњика.
Минхенско шпатен пиво у флашама.
Највећи избор минералне свеже воде.

1067 31—

ДЕЛИКАТЕСА и ШПЕЦЕРАЈА ТРГОВИНА
Љ. СТЕФАНОВИЋА СИН, НОВИ САД
Основана 1866. Главна улица бр. 27
Телефон бр. 76.

Грчка лековита вина:
Mavrodaphue, Cypro, Achaier, Malvasier.
Сваки дан свежа путера за тој, са спахилука надвојводе Албрехта.
Најбоље врсте вина бела и црна у боцама по ванредно јефтиној цени.

Под својим надзором, тачна послуга и најумеренија цена.

✣

Свима сродницима и пријатељима јављамо, да ћемо нашем непрехаљеном покојнику

Сими Лукин-Лазићу

бившем власнику и уреднику „Врача Погађача“

давати

ШЕСТОНЕДЕЉНИ ПАРАСТОС

у недељу 18. (31.) јула о. г. пре подне у 11 сати у српској православној цркви у Рајићу.

Рајић-Нови Сад, 14. (27.) јула 1904.

Ожалошћена породица и родбина.

МОДНО-МАНУФАКТУРНА ТРГОВИНА
Браће Ђорђевића-Нанчића
у Белој Цркви (Fehértemplom)

потребује једног **старијег** и једног **млађег** помоћника, који говори српски, немачки, румунски и мађарски. Морају бити вешти и самостални продавци, а солидног владања. **Ступање 1. или 15. августа ш. р.** — Потребна су и **два шегрта** из добре куће. 682 2—3

ВЕЛИКА
ПАРНА ШТАМПАРИЈА И КЊИГОВЕЗНИЦА
Ђорђа Ивковића
у Новом Саду,
дунавска улица, у својој кући

снабдевена са 8 машина, које креће **гас-мотор**, а уређена **најновијим модерним и сецесије словима, украсима у шарама сваке врсте**, израђује најсавршеније све **штампарске и књиговезачке послове** брзо, тачно и на највеће задовољство, а све по цени јевтиније него игде. 557 4—25

Моли за многобројне наручбине.

Адресар.

Под овим насловом доносићемо **АЗБУЧНИМ** *редом (и по местима и по презименима) фирме и имена трговина, занатлија, гостионичара, новчаних завода, разних подузећа, адвоката, лечника и т. д. — Ове ће адресе излазити 50 пуних годишње, и то 30 пута у бројевима од петка, који су распрострти у више хиљада примерака. Околина која долази та места била би обавештена, где да се обраћа за своје потребе. А и иначе ако хоћемо да радимо један с другим, треба да се знамо и познамо. — Они, који још нису уврћени, молимо да се обрате администрацији „Заставе“.*

Будимпешта.

Целокупне медецине, **Др. Миладин Свињарев**, V. Irányi u., 18. (у близини пештанске срп. цркв. општине).

А. Мудрински, ципелар, vás u. kerepesi út sarok

Бела Црква.

Браћа Ђорђевић-Нанчић мануфактурна и моде трговина, „код белог голуба“ у сопств. кући

Коста Костић, шпецераја и дивљачи трговина.

Вел. Бечкерек.

Живојин Терзин, мануфактура код Баче свирца

М. Михајловић-Јарковчанин, памучар. трг.

Живко Ж. Терзин, мануфактурна и галантеријске трговина код „три плаве звезде“.

Т. Турински, шпецерајска трг. код „злат. јагњета“

Јован С. Бошковић, галантерија код „Роде“

Новчани заводи:

Српска задруга за штедњу.

Плаћа на улоге $4^1/_2$%, а својим члановима 5%

Држи цензуру сваког раденог дана.

Беч.

Перо Деспић,

Главно заступништво Крал. Срп. Извозне Банке за Аустрију, Nro I. Fleismarkt 19. Wien.

Ст. Бечеј.

Стева Живковић, лецедер, црквена ул. 103.

Брод н. С. (Славонија).

Осигурање живота и рента.

Иса Меркадић, заступник чувеног друштва „Атлас“ у Бечу.

Винковци.

Филијала творнице намештаја и покућства:

Божић и Мецинг из Осека.

Вировитица.

Филијала творнице намештаја и покућства:

Божић и Мецинг из Осека.

Вршац.

Сава Томић-Печена, хотелијер код „Париза“

Вуковар.

Никола Вингулац, кројачка радња, гл. пијаца.

Нова Градишка.

Новчани заводи:

Српска Штедионица као задруга.

Одобрава камату на улоге својим члановима по $5^1/_2$% чисто.

Цензура сваког четвртка.

Радован Симић, мануфактурна и помодна радња,
Радослав Марковић, насљедник Шандора Фусара, трговина шпецераја, боја и деликатеса.
Никола Вилић, трговина коже и све врсти готове обуће.
Паја Јоцић, прва казанџијска радња.

Дарувар (Славонија).

Пајо Поповић, трговина кожарска, гвожђарска, шпецерајска, мануфактурна, оружја, барута, сувом и сољеном рибом.

Доња Тузла (Босна).

I. босанско подузеће, за извоз босанских производа
Ђорђа Ал. Васиљевића, протоколирана фирма 1891. год.

Жабаљ.

Коста Михајловић, шпецерајска, гвожђарска, и креча трговина и гостионица.

Новчани завод:

I. Задруга Срба Шајкаша за међусобно помагање и штедњу.
Плаћа на улоге 6%. — Дани цензуре су вторником и суботом.

Загреб.

Г. Скрбић, фабрика жалузија и ролета, Илица 40

Земун.

Др. Јован Радивојевић-Вачић, адвокат.
Др. Миливој Вабић, браниоц у казнен. стварима.
Миливој Савић, трговина мешовите робе, продаја шљивовице и вина у боцама, као и на велико.

Ириг.

Ђорђе Пуљо, гостионичар и хотелијер.
Лазар Недић, стаклар преко од велике чесме.

Горњи Карловац.

Никола Дубајић, гвожђарска трговина.
Миле Куга, гвожђарска трговина.
Браћа Милићевић, мануфактурна трговина.
М. Влаковић, трговина готовог одела.

Срем. Карловци.

Новчани заводи:

Народна Кредитна Банка
деоничарско друштво
прима улоге и плаћа на исте 5%.

Вински продуценти:

Др. ђорђе Красојевић адвокат и заступник српских народних црквених фондова.
Др. Миша Михајловић, градски физик, вински продуцент.
Петар Ршић, воскар и колачар.
Ђорђе Секулић, мануф. и кратке робе трговина.
Ст. С. Јанковић шпецерајска трг., главна пијаца.
Ст. П. Момчиловић шпец. трг., коже и вина.

Велика Кикинда.

Светозар Новаковић, уметнички бравар.
Сергија Којић, дрворезац и позлатар.
Ђура Милић, трговина разне пернате живине.
Младен Кристифоровић, кројач, главна ул.
Петар Ракић кројач свештенич. и мушког одела.
Милош Тешић кројач војног и цивилног одела.
Миливој Лотић, мануфактурна трговина.
Никола Милић, месар, продаја масти и сланине.
Стеван Радонић, израда црквених утвари.
Урош Малогајски, папуџија.
Милан Вукић, сарач.
Васа Гајин, дрндар и кабаничар.
Миша Ђуричин, четкар.

Пециво ражије и трговина шљивовице и комовице:
Ђока Недучин и друг.

Шпецерајске трговине:

Мил. Т. Мирков „код лубенице", код срп. цркве.
Александер Ранков.

Липик (Анкин двор).

Ц. М. др. Ј. Ненадовић спец. за кожне болести.

Митровица.

П. А. Искрић, галантеријско-помодна трговина.
Ник. Ненадовић, шпецерајска трг. код Арапина.
Радивој Николајевић, шпец. трг. на вел. и мало
Велимир Радак, шпецерајска трг. код „Лава".
Јов. Костић, код „Плаве Звезде", гвожђарска и шпецерајска радња.

Продаја и куповина малих и великих дуката.
Мирослав Спајић, мењачница.

Новчани заводи:

Српска задруга за штедњу
прима улоге по 5%, ескентује менице са умереном каматом, стање главнице изнаша 31. децембра 1903. Круна 57978·64 — резервни фонд К 5452·23

Срп. ципеларска задруга, »Српски Дом«

Ново уређено са ацетил осветљено свратиште:
Тале Стефановић, близу главне пијаце.

Потребно подузеће „Хуманитет"
Ђоке Давидовца.

Нови Сад.

Адвокати:

Др. Миливој Григоријевић, грчка ул. 10.
Др. Бранко Илијћ, ћурчијска улица број 11.

Вербери:

Вељко Попадић-Американац, ћурчинска ул. 21.

Винарска радња:

Александар Адамовић, пецара комовице, шљивовице и коњака, — продаја на мало, господска улица број 8. и житна пијаца број 10.

Воскари и колачари:

Мија Чупић, ћурчијска улица број 30.

Галантеријско-помодне трговине:

Браћа М. Поповићи, главна улица.

Гвожђарске трговине:

М. Вулпе, ћурчијска улица.
Антон Георгијевић, код „Златног звона", главна улица број 4., преко од владичиног двора.

Гостионичари и хотелијери:

Стева Димитријевић, код „Беле Лађе".
Тима Јерковић, кисачка улица.
Вуја Пуповац, лебарска улица број 3.
Јован Ђорђевић, темеринска улица број 17.
Ђурица Ракић, темеринска улица број 31.
Стева Видаковић (Врга), темеринска ул. 35.

Зидари:

Васа Каћански, Фрање Листа улица број 7.

Босанска кафана са конаком, футошка ул. бр. 18.
Мехмед Арнаутовић-Тешњак.

Јорганџије:

Зорка Милићева, житна пијаца бр. 11.

Казанџије:

Творничар ракински казана, и пероноспорни штрцаљака
Милан Т. Јовановић,
ћошак, Лазарева улица бр. 14.

Књижаре:

Глиша Лазаревић, дунавска улица број 5.
Браћа М. Поповићи, главна улица.

Творница каруца и кола:

Јован Мунћан, кисачка улица.

Књиговезачке радње.

Милан Манојловић, ћурчијска улица бр. 6.

Кобасичари:

Филип Михајловић, продаја масти на велико и мало, житна пијаца.

Кројачке радње:

Витомир Ф. Куруца, дунавска улица број 4.
Мита Томић, кулунџија, преко од саборне цркве.

Лекари:

Др. Јефта Стојаковић, главна улица бр. 25.
Др. Ђура Трифковић, главна улица број 24.

Мануфактурне трговине:

Петар Матић, код „Беле Лале", главна ул. 11.

Мануфакт. памука и срп. платна трго. „код 2 чобана"
Косте П. Миросављевића, ћурч. ул. бр. 24.
Гавра Ј. Полит, код „Златн. Лафа" гл. ул. 15.

Мерници:

Стеван Славнић, главна улица број 25.

Стално стовариште пољопривредних машина и примање разновресних машинских репература
Д. Јаснић, житна пијаца бр. 16.

Новчани заводи:

Српска задруга за међусобно помагање и штедњу у Новоме Саду
Основана 1870. год.
Цензура: сваког понедељника среде и петка, свагда у 10 сати пре подне.

Српска Учитељска Новчана Задруга
станује у згради Српског Учитељског Конвикта.

Стовариште мушког и женског одела:

Капамација и Бонди, главна улица број 3.

Осигуравање живота и ренте:

Коста Шипош, гл. инспектор за Бачку и Срем „холандског осиг. друштва" — Петефи ул. 30.

Опанчари:

Прва Српска опанчарска задруга, у Чавићевој кући, главна улица бр. 6.

Памучарска трговина:

Јован Т. Чавић, код „Преље", главна улица.

Погребна подузећа:

„Конкордија" ђуре Стојковића, ћурчијска ул. 15.
Паја Марковић, дунавска улица.

Филијала творнице покућства:

Божић и Мецинг, из Осека, дунавска улица.

Подузимач за иконостасе — Христове гробове.

Никола Ивковић, дунавска улица.

Радња свештеничких хаљина, појасева и шешира:

Никола Ивковић, дунавска улица.

Трговина са рибом на велико и мало:

Фрања Ловрековић, Сечењијева улица 9.

Сарачи:

Тодор Никетић-Бошко, дунавска ул. 10.

Фабрика сирћета и сирћетне есенције:

Милан Лакић и др. главна улица.

Стовариште надгробних споменика:

Паја Марковић, дунавска улица.

Стаклари:

Тоша Алабурић ћурчијска улица бр. 12.

Сликарски уметнички завод:

Иван Ј. Стојковић, главна улица бр. 25.

Трговина црквених утвари.

Никола Ивковић, дунавска улица.

Цветарница и вртарница:

Војина Јовановића, дунавска улица бр. 3

Ципеларске радње:

Младен Ивошевић, у кући Матице Српске.
Кузман Јуришић, дунавска улица бр. 22.
Аца Николић, ћурчијска улица број 11.

Ћурчијске радње:

Милан Винокић, ћурчијска улица број 8.
Гавра Нецков, ћурчијска улица број 16.
Ђорђе Пушић, ћурчијска улица.

Шпецерајске трговине.

Ђока Мољац, кисачка улица.
Драгутин Ненадовић, трговина шпецераја и деликатеса код „Белог Орла", ћурчијска ул. бр. 10.
Стојановић и Радовановић „код лафа" гл. ул.

Шпецераја, материјала, боја и варива трговина на велико и мало.
Никола Димовић, код „Црвеног рака".

Штампарије:

Српска штампарија Браће М. Поповића.
Српска штампарија дра Свет. Милетића.

Трговина свештеничких шешира и ћелепуша:
Петар Маркуш, главна улица.

Осек.

Творница покућства и атеље за декорације:
Божић и Мецинг, горњи град.

Панчево.

Ђура Димитријевић, житарска трговина.
Др. Стев. Јовановић, лекар, Громонова ул. 6.

Новчани заводи.

Прва панчевачка среска ратарско-занатлијска задруга за штедњу и предујам.
Плаћа на улоге 5%.
Цензура се држи: уторником и петком.

Обућарска радња. Основана 1861. го.
А. Милорадовић, Велико складиште чизама, ципела и папуча на мало и велико.
С. Суботић, стаклар, преко од св. савског дома.

Шпецерајске трговине.

Рада Јовановић код „Грозда" код успен. цркве.
Д. Ђонин, код „Златне Крушке".

Нем. Паланка.

Гвожђарска и шпецераја трговина:
Марко Марцикић.

Перлез.

Коча Поповић, мануфактурна и шпецераја радња.
Коста Ракић, мануфактурна и шпецераја радња.

Рума.

Помодно-мануфактурна и конфекциона радња:
Бранко М. Спајић, „код златне круне."
Данило Удицки, шпецерајска трговина.
Бранко Богдановић, шпецерајска трговина.

Новчани заводи:

Румска Штедионица
(основана 1871. год.)
уплаћена деоничка главница К **60,000**. Резервни фонд К **180,000**. Улоге укамаћује са **4%**.
Ђорђе Петровић, штампар.

Сегедин.

Милан Недељковић, власник извора горке воде
Велимир Јовановић, шпецераја и боје радња.
Шандор Мајски, шпецерајска трг. iskola u. 3.

Сомбор.

„ГОЛУБ" лист за српску младеж, излази већ 26-та година, годишња претплата 3 круне. Могу се сви бројеви од почетка ове године добити.
Јаша Гргуров, гвожђарска трговина.
Паја М. Бикар, мешовита радња са сиром.
Душан Даљчев код „Даљца", мешовита и пића трговина. Стовариште сомборска сира.
Даша Грујић, памука и мешовита трговина.
А. М. Антић, стовариште пива.
Стеван Николић, шпецерајска трговина.

Темишвар (Јозефштат).

Милан И. Мађарев, мануфактуре и памука.

Чаково.

Браћа Мичо насљедник, мануфактурна трго
М. Чарнић, шпецерајска трговина, главна пијаца.

Шид.

Милан Шалош, гостионичар и хотелијер.

Главни уредник Јаша Томић. Одговорни уредник Константин Брадваровић. Српска штампарија дра Светозара Милетића у Новом Саду